

Kunnskapsdepartementet
Programgruppa for master i
barnevern

Vår ref. 1170883
Saksbehandler: Eva Østvik

Deres ref. 20/1146-1

Høring: Forslag til nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevern

Norsk Sykepleierforbund (NSF) takker for muligheten til å gi innspill til forskriften for masterutdanning i barnevern.

Innspillet må ses i sammenheng med regjeringens høringsnotat om kompetanse i barnevernet. Forslag til retningslinjer for både masterutdanning i barnevern og til masterutdanning i barnevernsarbeid beskriver svært viktig kompetanse og relevante læringsutbyttebeskrivelser for barnevernstjenesten. *Spørsmålet er om kompetanseområdene kan integreres i en og samme mastergrad, for eksempel master i barnevern, og at forslaget til master i barnevernsarbeid får en enda tydeligere tverrfaglig profil.* Den tverrfaglige vil da blir mere relevant for flere av de helse- og sosialfaglige yrkesutøverne.

Barn og familier som er i en vanskelig livssituasjon må møte fagmiljøer med høy kompetanse og høy grad av legitimitet. Det er avgjørende både for tilliten til barnevernet og for at barn og familier skal få den hjelpa de trenger. Gjennom krav til masterutdanning i barnevern, vil kompetansen styrkes og kvalitet i tjenestene bedres slik at barn og familier får riktig hjelp til riktig tid.

NSF vil i høringssvaret kommentere i kronologisk rekkefølge slik det etterspørres, og på de spørsmål som oppfattes relevant fra sykepleierforbundets perspektiv.

1. I hvilken grad vurderes læringsutbyttebeskrivelsene i utkastet til forskrift å dekke behovet for kompetanse i barnevernet?

- Helhetsinntrykket er at læringsutbyttebeskrivelsene er dekkende for å løse de komplekse problemstillingene man møter i tjenesten.
- Er det tilstrekkelig kun å analysere eksisterende teorier (§5f)? Kunnskapen må også anvendes til noe. Her savnes en aktiv handling (evne/ferdigheter/handling) for å anvende kunnskapen fra analysen, for eksempel til å gjøre valg av riktige løsninger, metoder og tiltak.

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tollbugt 22
Postboks 456
0104 Oslo

Telefon: 0 24 09
Telefaks: 22 04 32 40
E-post: post@nsf.no

www.nsf.no
Bankgiro: 1600 49 66698
Org.nr: NO 960 893 506 MVA

Faktura adresse:
sykepleierforbundet@invoicedrop.com

2. I hvilken grad vurderes utkast til forskrift å være i tråd med brukernes fremtidige behov for kompetanse i tjenestene? Vi ber særlig brukerorganisasjoner gi innspill på dette spørsmålet.
3. Hvordan vurderes graden av detaljering med hensyn til utdanningsinstitusjonenes behov for autonomi (mulighet for lokal tilpasning)? Vi ber særlig utdanningsinstitusjonene gi innspill på dette spørsmålet.

4. Formålet med forskriften er å sikre at kandidater med samme utdanning får samme sluttkompetanse uavhengig hvilken utdanningsinstitusjon de er utdannet ved. Hvordan vurderes dette å være ivaretatt i læringsutbyttebeskrivelsene?

- Læringsutbyttene slik de er beskrevet i forslaget ivaretar lik sluttkompetanseuavhengig av studiested. Når retningslinjene skal operasjonaliseres ned til lokale programplaner, kan faktorer som for eksempel kompetanse ved utdanningsinstitusjonene, grad av spesialisering, ressurser og erfaringer i lokalt kommunalt barnevern og institusjonsbarnevern kunne gi lokale variasjoner og profiler på utdanningene. Slike variasjoner skal det være rom for.
- De nasjonale retningslinjer er ikke rettslig bindende, men faglig normerende for valg og prioriteringer man gjør med hensikt å fremme kvalitet, god praksis og likhet i utdanningene. Utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for at nasjonale retningslinjer følges. Dersom utdanningsinstitusjonene fraviker anbefalinger i en retningslinje, bør dette dokumenteres, begrunnes og rapporteres.

5. Er det kompetanse som mangler i høringsutkastet til forskrift? I så fall hvilke?

- NSF vil presisere at kompetansen i barnevernet ikke kan sees helt løsrevet fra kompetansen i samarbeidende tjenester, for eksempel: helsestasjon- og skolehelsetjenesten, fastlege og spesialisthelsetjeneste med kjennskap til barnet og familien, Familiens hus (familiesenter) Jordmor og politi. Helsesykepleiere, barnesykepleier og sykepleier med spesialkompetanse i psykisk helse og rus er sentral.
- Endringer i samfunnet som nye befolkningsgrupper og nye familieformer innebærer økt behov for flerkulturell kompetanse, kulturforståelse og bevisstgjøring av egne holdninger og verdier. NSF mener at alle barnevernsarbeidere skal ha kompetanse på å møte minoritetsetniske barn og familier ut ifra en kultursensitiv tilnærming. Det gjelder også kompetanse knyttet til oppfølging av enslige og mindreårige asylsøkere og flyktninger.
- Barnevernsarbeidere må kunne kommunisere med barn og unge i ulike aldre. Det forutsetter utviklingspsykologi for å kunne gjenkjenne avvik fra normalutvikling. Det gjelder også kunnskap om og forståelse av utviklingen ungdom går gjennom, både fysisk, psykisk og sosialt.
- For å kunne gi god og relevant veiledning til foreldre og fosterforeldre til traumeutsatte barn er det nødvendig med kunnskaper om traumebevisst omsorg.

- NSF savner kunnskap om barnets fysiske helse (kapittel 5 § 13 a). Barn i barnevernet har behov for og krav på de samme helsetjenestene som andre barn, noen også i større omfang og bredde. I tillegg til økt risiko for psykiske helseplager, får mange barn i tillegg fysiske plager knyttet til kosthold, tannhelse, fysisk aktivitet, søvn og hygiene. NSF erfarer at kompetanse på barns helsemessige utvikling, og evne til å se hele barnet ikke alltid er tilfredsstillende. Det fordrer en styrking av den helsefremmende og forebyggende kompetansen, og et strukturert samarbeid med helsetjenestene.
- Kandidatenes sluttkompetanse må gjøre dem i stand til å identifisere og utvikle relevante problemstillinger, og bidra i fagutvikling- og forskningsprosjekt. Sammen med innovasjon, endrings- og forbedringsarbeid og bør det presiseres i kapittel 3 og beskrives i formålet med utdanningen.
- Utsatte barn og unge har behov for tjenester fra flere instanser. Det stiller krav til samordning og koordinering av tverrprofesjonelle team som en del av tjenestetilbudet. Effektivt tverrprofesjonelt samarbeid krever både relasjonell kompetanse, kjennskap til ulike yrkesgruppers kompetanseområder og kunnskap om helse- og velferdssystemet.
- Samhandlingskompetanse dreier seg ikke kun om evne og vilje til samhandling mellom tjenesteytere, men vel så mye om å kunne samarbeide med de menneskene det gjelder med utgangspunkt i deres egne ønsker, mål og behov. I tverrprofesjonelle team integreres egen innsikt, forståelse og preferanser med kunnskap fra de ulike profesjonenes kompetanse- og ansvarsområder. Robust samhandlingskultur blant både ledere og ansatte i barnevernstjenestene kan være avgjørende for god samhandling i tilbudet til utsatte barn, ungdom og deres familier.

6) Er det innhold som bør tas ut eller nedtones i utdanningen? I så fall hva:

7) Det er foreslått nasjonal deleksamen for utdanningene. Vi ber om høringsinstansenes innspill på en mulig innføring av nasjonal deleksamen i jus for de barnevernsfaglige masterutdanningene.

- NSF støtter forslaget om å innføre nasjonal eksamen i jus for å sikre tilfredsstillende juridiske kompetanse.

Barnevernet gjennomfører komplekse utredninger og iverksetter tiltak som kan være svært inngripende i barns og familiers liv, for eksempel å utøve tvang eller ta beslutninger om tvangsbruk. Det er viktig at barnevernets fremgangsmåte i hver enkelt sak er korrekt og i tråd med lovgrunnlag og forskrifter. Det forutsetter solid forvaltningskompetanse, og særlig juridisk kompetanse som sikrer korrekt bruk av norsk barnevernlov. Forsvarlig rettsanvendelse og rettsikkerhet i barnevernet er i tillegg det kompetanseområdet som utpeker seg i form av nivå- og omfang av læringsutbytter i forskriften. Det forsterker viktigheten av den kompetansen. NSF anbefaler videre at:

- Eksamen bør arrangeres som en isolert deleksamen og ta utgangspunkt i relevante problemstillinger for barnevernsansatte.

- Eksamen kan legges til slutt i utdanningen, for eksempel etter at mastergradsarbeidet er levert for vurdering. Man vil da kunne dra nytte av erfaringer fra teori- og praksisstudiene fra hele utdanningen, og ha et helhetlig perspektiv på besvarelsen. Ved å plassere en slik eksamen sent i utdanningsforløpet unngår man å ta oppmerksomheten bort fra andre viktige barnevernfaglige områder i utdanningen, og man får testet studentenes sluttkompetanse.

8) Vi ber høringsinstansene særlig vurdere om det bør forskriftsfestes krav til praksis i utdanningene eller om dette kan vurderes ved den enkelte utdanningsinstitusjon?

- NSF mener at krav til praksisstudier må forskriftsfestes, og at praksisstudiene skal være veiledet og vurdert. NSF foreslår derfor at ordlyden i § 15 endres fra at praksisstudier kan til skal benyttes for å oppnå læringsutbyttene i forskriften. Praksisstudier gir faglig fordypning og grunnlag for refleksjon over holdninger og handlinger, og er et viktig element i skikkethetsvurdering av studentene.
- Videre mener NSF at 20 uker autentisk praksis i et femårig utdanningsperspektiv er for lite. Praksisstudier er en viktig arena for utvikling av erfaringskunnskap, og erfaring med den hverdagen studentene møter etter endt utdanning. Praksisstudiene bør være gjennomgående i alle fem årene (3+2). Praksisstudiene bør omhandle helheten og erfaringer fra utrednings- analyse- og beslutningsprosessen om tiltak knyttet til barnets omsorgssituasjon, og innebære elementer fra alle fagområder og hele studieforløpet.
- Erfaringer fra praksisstudier kan ha betydning for gjennomføringen av utdanningen og en vellykket overgang fra studier til arbeid. Positive erfaringer fra praksisstudiene kan virke positivt for rekruttering ved at studentene opplever praksisstedene som attraktive arbeidsplasser.
- I forskriften må det stilles krav til praksisveileders kompetanse. Det gjelder både barnevernskompetanse, akademisk kompetanse, veiledningskompetanse og kompetanse i å jobbe kunnskapsbasert.

9) Andre innspill allerede enn det dere har gitt ovenfor?

Som et supplement til praksisstudier kan simulering benyttes til trening på for eksempel individuelle ferdigheter i kommunikasjon, tverrfaglig samhandling og flerfaglig teamtrening. Å trene på ulike scenarier og case, gir barnevernsansatte mulighet til å heve sin kompetanse og forbedre egen praksis, uten at sårbare barn og familier direkte involveres eller utsettes for unødvendig prøving og feiling.

Med vennlig hilsen

Lill Sverresdatter Larsen
Forbundsleder

Kari Bugge
Fagsjef